

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vabilo k naročevanju

„SLOVENCA“

za zadnje četrtletje t. l.

List po pošti prejemati velja pri trikratnem izhajanju za celo leto . . . 10 gl. — kr.
„ polleta . . . 5 " — "
„ četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji sprejemati:

Za celo leto 8 gl. 40 kr.
„ pol leta 4 " 20 "
„ četrt leta 2 " 10 "
Posamezne številke — " 7 "

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

Za četrt leta 1 gl. 50 kr.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

List pošljemo, kakor je že v navadi, vsem dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer imamo kot naročnika.

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen)

Opomba. Kdor je kaj na dolgu, tega prosimo, da do novega leta svoj dolg poravná, ker lahko mogoče, da bo kak spremen z listom in tedaj moramo tudi mi vse staro poravnati.

Vredništvo in opravništvo.

Zemljišče in kapital.

I.

Ker se dan danes vedno priporočajo in nekoliko tudi spujejo posojilnice, ki naj bi kmetom brez posebnih sitnost dajale kredit, hočemo nekaj o tako zvanem zemljiščnem ali kmetijskem kreditu spregovoriti. Marsikateri čitatelj uže miga z ramami misleč si: tega pa uže ne bom bra! take reči so za-me presu-

hoparne in tudi previsoko pisane. A premisliti je treba, da so narodno gospodarska vprašanja ne dade feljtonistično obdelovati, ker so resna proza vsakdanjega življenja, zaradi katere si je treba včasih prav zelo glavo ubijati. Vendar si pa hočemo prizadevati, kolikor je pri taki tvarini možno, umevno pisati in zraven tudi, kolikor toliko zanimivo, ker bomo občemu mnenju naravnost nasproti dokazali, da je tako zvani zemljiščni kredit, da si v nekaterih slučajih morebiti koristen, sploh protinaraven in škodljiv.

Kaj je kredit? Kredit, kakor si ga navadno mislimo, je ako se kaj, ki ima uže sedaj vrednost, zamenja s čem, ki sedaj nima vrednosti, a jo bode imelo kmalu in sicer veliko; tedaj je kredit zamenjava sedanje vrednosti v kolikor mogoče bližnjo in visoko prihodnjo vrednost. Kredit se navadno deli v osebni in stvarni; osebni je, ako se posodi sebi brez ozira na nje imetje, stvarni pa, ako se posodi na imetje brez ozira na osebo. Ta razdelitev se pa nam ne zdi prikladna, ker to, kar se imenuje stvarni kredit ni prav za prav kredit, nego le zastavno posojilo. Imajo li kmetje kaj kredita v ljubljanski hranilnici? Ravno toliko, kolikor v zastavljavnici, to je nič. Če je še tako pošten, ne dobi nič, ako ne prinese seboj verne hipoteke, to je, ako ne zastavi svojega zemljišča, kakor ne dobi nič v zastavljavnici, ako ne zastavi svoje suknje ali ure. Pri kreditu se sedanja vrednost zamenja s prihodnjo, pri stvarnem kreditu se pa dve sedanji vrednosti zamenjata in zategadelj je stvarni kredit le zastava, ne pa kredit.

Kredit je tedaj le osebni. Morejo pa li kmetje imeti osebni kredit? Naravnost re-

čemo: ne morejo. Kdor daje osebni kredit, ga daje le, če more preračunati visoko prihodnjo vrednost; vrednost, ki se zaupa, se mora v bližnji prihodnosti uresničiti (realizirati). To se godi v trgovini in v velicah tovarnah, kjer se vrši nagla, z gotovostjo preračunljiva sprememba malih vrednostij v večje. Ako posodiš trgovcu izvedenemu, ki je pa še le začetnik, 5000 gl., posodiš si mu jih na osebni kredit, zaupajoč njegovi poštenosti in izvedenosti. Kupil je v Trstu blago, katero je morebiti uže v pol leta razprodal z dobičkom 20 odstotkov; tedaj more tebi uže za pol leta osebni kredit poplačati z 10%.

Pri kmetijstvu je pa ravno nasprotno. Povrniti se more še le čez kaj let, v obrokah; slabe letine, uime, živinske bolezni, pogorišča in drugi slučajji uničijo vso gotovost in utegnejo zadrževati povrnitev, Bog ve, koliko let. Kdor pa vendar denar posodi na zemljišče, posodi ga le na zastavo, na hipoteko. Kedar ni možna zastava, tudi kredit ni možen. Kar se v kmetijstvu imenuje osebni kredit je navadno (tedaj ne vedno) le zastavno oderuštvo. Ako ne zastavi kmet repa v hlevu ali žita na polji, ne dobi nič.

Ker tedaj osebnega kredita pri kmetijstvu ni, oglejmo si stvarni kredit, ki bi se pa, kakor smo rekli, bolj prikladno mogel imenovati zastavno posojilo.

Zemljiščni ali kmetijski kredit, kakor je sedaj sploh v navadi, je protinaraven, ker se zemljišče in notranjih vzrokov ne da meriti z denarnim kapitalom. Pravim, z denarnim kapitalom, ker se denar in kapital nekoliko razločujeta; goldinarje ali krajcarje, za katere si kupimo obleke ali živeža in ki na videz toraj

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dolje.)

1. Augustov mavzolej blizu Tibere. Hranil je v sebi pepel cesarja Augusta in njegove družine. Dandanašnji se imenuje amfiteater Coreo ter tu se kažejo gledališčne igre in umetno jahanje. Sicer ni ostajalo drugega kakor podležno zidovje in 13 grobnih sob.

2. Rakev C. Publija Bibula, (ali „Pijanca“ po slovensko) je na konec ulice Corso, kjer se vzdiguje via di Marforio. Je še iz časov stare rimske republike.

3. Mavzolej Hadrijanov. (Št. Angeljski grad.) Hadrijan je hotel, da njegov mavzolej naj prekosí v veličastu vse, kar je bilo dosihmal viditi. Sestavljen je iz okroglega zidovja postavljenega na hodne tla. Okrajki so bili polni kipov. Na vrhu se je vzdigoval velikanski Hadrijanov kip, katerega glava se nahaja v vatikanskem muzeju.

Uhod je bil nasproti mostu enacega imena. Prostorne stopnice razsvitljene po dušnikih ali

zračnih luknjah, ktere še obstojé, so vodile clo na konju do prve baterije. Ta mavzolej je bil do 537 l. popolnoma ohranjen. Grki ali vshodno rimsko carstvo si je osvojilo Italijo. Pod slavim Justinijanom ali „Upravdom“, ker je bil slovanskega rodú, so Goti z njih kraljem Vitigom napadli Rim. Grški vojaki so pri brambi mavzoleja razbili kipe ter jih metali na napadnike. V srednjem veku so se stranke med seboj krvavo v Rimu borile, tedaj so opustošili Rim, razrušili in razdjali angeljski grad. Aleksander VI. je pomnožil njegovo utrjenje ter ga združil z Vatikanom po pokritem sprehajališču, ki vodi memo obzidja Leoninskega mesta. Po tem sprehajališču se je mogel v št. angeljski grad zateči Klement VII. ob času ko je uskok Bourbone 1527 brez vedenja cesarja Karla V. Rim oblegal in ga osvojil, pri čemur je bil pa tudi sam vstreljen. Ima v sebi tudi krasne sobe s slikarijami. Leta 1626 je sklenil Urban VIII. dokončati zvonajno brambeno obzidje angeljskega grada, memo katerega smo hodili vsaki dan v cerkev sv. Petra. Benedikt XIV. je dal postaviti okoli 1750. leta na višek pozlačenega bronenege au-

gelja zlitega od Flamca Petra Verschoffelt, v spomin prikazanja sv. nadangelja Mihaela, ki je utikal 590. l. meč v nožnico, ko so ljudje v procesijah prosili za odvrgenje strašne kuge. Od tod ime št. angeljski grad. Poleg streljanja ob velikih slovesnostih, se je spuščal na praznik sv. Petra in Paula prekrasen umeten ogenj, imenovan navadno „Girandola“. Od 1870 pa so omolknil topovi in tudi umetni ogenj se je opustil. Žalostno smo morali memogredé gledati, kako se zdaj laški vojščaki, večidel same revne postave v njem in pred njem na straži šopirijo. — Poleg tega je še mnogo drugih manjših spominskih rakev, ktere opisovati nima Vaš „Slov.“ še dovolj prostora. —

Ko bi hotel ali mogel človek vse spomina vredno opisati ali dopovedati, pač nima dovolj časa niti moči. Kajti, o kolikih brezštevilnih knjžnicah, ki štejejo po in čez 100.000 knjig in rokopisov v raznih jezikih bi bilo treba govoriti? Kje so razni muzeji, številne palače s slikarijami in ploskorezbami vseh časov in neštevilnih umetnikov, kakoršne je zamogla le krsanska vera roditi? Čas nam je bil zloprekratek, da bi si le najvažniši predmete

niso rodovitni, imenujemo denar; one pa, ki jih nesemo v banko ali posodimo na zemljišče, da bi se čez leto dai za toliko in toliko pomnežili, imenujemo kapital. Zemljišče ima stalno vrednost, le počasi in z največjim trudom se da nekoliko zboljšati, kapital je pa vedno tekoč. Če kupim ruske državne papirje, bom dobival vsako leto od vsacih 100 glđ 7—8 glđ., če kupim avstrijske 4—5 in če kupim angleške, 3 glđ.; če nesem 100 glđ. v ljubljansko hranilnico bom dobival 4 glđ., če pa v eskomptno banko pa 6 glđ. Pri nas so sedaj navadne obresti po 5% (pri posojilih na zemljišča so nekoliko večje); v tridesetih letih, če uže ne prej, se bodo pa morebiti ponižale na 3% ali pa povišale na 10%.

Komu naj bi se ne zdelo protinaravno, ako se zemljišče, katerega rodovitnost je skoro stalna, meri s kapitalom, katerega rodovitnost skače kakor možicelj na špagi. Po tem protinaravnem merilu se določuje visokost zemljiščnega kredita. Pojasnimo z zgledom. Na nekem zemljišču bi bili vsi pridelki celo leto vredni 1000 glđ., recimo da znašajo vsi stroški, kakor delo, davek, obraba inventarja itd., 700 glđ.; tedaj ostane čistega dohodka 300 glđ. Čisti dohodek se pa šteje za obresti; ako so navadni odstotki po 5 bi bilo to zemljišče vredno 6000 glđ. in njegov kredit bi bil ravno tako visok. Ko bi se zemljiščni lastnik vsega tega kredita poslužil oziroma mogol poslužiti, bi plačeval na leto od 6000 glđ. 300 glđ. Ko bi se navadne obresti za jeden odstotek znižale (4%) bi isto zemljišče z istimi pridelki bilo vredno 7500 glđ.; dobiti mogel še 1500 na posodo. Obresti naj se zvišajo zopet na 5% in isto zemljišče z istimi pridelki pade v ceni in precej mora zapeti boben.

Si li moramo tedaj misliti kak bolj protinaravni prizor nego da zemljišča tako plešejo v svojej vrednosti in se kmetje z zemljišč tako strmoglavijo, kakor borza, oziroma judje godejo.

(Dalje prib.)

Deželni zbor kranjski

imel je včeraj 25. t. m. ob desetih dopoldne svojo 6. sejo. Zapisnik zadnje seje se prebere in odobri. Prebere se pismo, da si bo deželna vso moč prizadevala zemljišno-odvezne za-

ogledali. Kajti za ogledanje in poznavanje Rima in njegovih dragocenih spominkov stare in nove dobe, bi trebalo pač več mesecev, kakor je to storil neki mladi francoški duhoven, ki se je peljal z nami iz Rima do Civitavecchie, in kateri je z nami neverjetno dobro nemški govoril. Pravil je, da je bival v Rimu 7 mesecev, pa da mu je ostalo še mnogo znamenitosti ogledovati. Angleški starinoslovci se nek za več let v Rimu prav naselijo, da si zamorejo vse spomina vredne predmete ogledovati. Nam pa je bil le kratki čas odločen namreč le 8 dni in to še v največi poletni neprenesljivi vročini. Pač je čula roka božja in varstvo sv. Cirila in Metoda, da ni nihče zmed romarji, ki so bili iz krajev, vsacega spola, stanú in starosti, obolel, in to tim bolj, ker bolj na severu bivajoči narodi niso vajeni tej v njih deželah nenavadni vročini.

Po tej nepopolni topografiji večnega mesta prestopimo h poglavitni stvari našega romanja namreč h tridnevni v cerkvi sv. Klementa in sicer se je vrnila v tem le rédu:

1. V nedeljo 3. julija v 8. uri zjutraj je bila velika sv. maša v grško slovenskem obredu. Pel jo je grško zedinjeni škof Sembratovič iz Levova, a pridgal pa njegov vnuč in

deve na Kranjskem do konca l. 1884 dovršiti in se ji zdi najpripravnejši v ta namen še tretjega komisarja nastaviti. Tega pa vlada ne privoli, da bi se stroški za zemljišno odvezo, ako bi ne bila dovršena do l. 1884, plačevali iz državnega denarja, ker je dežela vsled ce. patenta od 5. julija 1853 dolžna vse odvezne stroške plačevati, kolikor ne zadevajo privatnih oseb. D želni glavar naznanio razdeli več deših peticij.

Gledé prošnje mestne občine Radoljske zaradi naprave železniške postaje poleg Radolce se po nasvetu petcijskega odseka izroči vladi, da se kolikor mogoče nanjo ozira (zur eingehendsten Würdigung). Prošnja je podpiral g. deželni glavar grof Thura (predsedoval je g. Grassetti). G. deželni predsednik Winkler je obljubil, da hoče na to zadevo posebno pozornost obrniti.

Prošnja občine Unec za podporo za napravo vodnjaka se odbije. Za učence podkovske šole v Ljubljani se dovljijo 3 vstanove po 60 glđ.

Prošnja občine Stražišče in okolice za podporo vsled poškodovanja po toči, ki jo toplo podpira g. Detela, se izroči deželnemu odboru, da kakor hitro mogoče reč poizve in primerno pomoč podeli zlasti že večkrat potolčenim krajem.

Za popravo lesenega mostu čez Ljubljano pri Zgorajem Kašlju se sklene omenjeni občini dovoliti tretjino denarnih stroškov, ktera tretjina pa ne sme presežati 300 glđ. in ki se ima izplačati, ko bo de most pregledan. — Prošnja rudarski akademikov v Ljubnem za podporo se odbije, pač pa se dovoli novonemškemu dijaškemu društvu podpora 200 gl.; ravno tako g. Francetu Šumiju za izdavanje arhiva o domoznanstvu enkrat za vselej 200 gl.; učencem kočevske gimnazije 150 gl., društvu „Asilverein“ na Dunajskem vseučilišču 30 glđ.; glasbeni Matici 100 glđ.; za podporo čipkarnice na prošnjo občine Ž reke 80 gl. in za preložitev klanca v Kamniku 500 glđ.

Prošnja občine Ihanske za podporo pri vravnavi Bistrice in občine Sodražke za shrambe gasilnega orodja se izroči deželnemu odboru, da ji reši v svojem lastnem delokrogu. — Pismo deželne vlade za donesek iz deželnega zaklada k stroškom za vravnavo Savskih bre-

pomožai škof Silvester Sembratovič v ruskem jeziku; popoldne pa ob 6. uri je poljski pridgal p. Semenenko, potem večernice.

2. V ponedeljek 4. julija ob 8. uri zjutraj velika sv. maša po bulgarskem obredu, pel jo je spreobrnencec Nilo Izvorov, veličastne velike postave z belo brado, škof zedinjenih Bulgarov bulgarskega reda;*) pridgal je po slovaško mons. Slotta, tako izvrstno po obsegu in resni milobi, da smo bili vsi ginjani, kajti slovaško narečje je lahko umevati. Posebno je bila h koncu pridge mila prošnja na sv. Cirila in Metoda s čedalje večim naglasom za slovanski narod preginljiva, končavši z besedami: „Spasita, spasita, spasita dobri slovanski narod!“ — Popoldne ob 6. uri je pridgal msgr. prošt Štule v češčini, potem so bile večernice.

*) Bolgari zjedineni so dvoji, namreč latinskega in bolgarskega obreda; oboji so bili v Rimu zastopani.

*) Govoril je pa v zgodovinskih vzrokih verskega razkola pri Slovanih, katerega se je hotel hudi duh poslužiti, da bi velike slovanske narode vničil in pogubil in o možnosti, da se razkol konča. Slotta je iz Slovskije, lepe in čvrste postave pa kaj izvrstne „non plus ultra“ govornik! (Dalje prib.)

gov od sv. Jakopa do Beričevega, ki so nastavljeni na 34.953 glđ., se reši s tem, da se za zdaj iz deželnega zaklada, v ta namen ne more dovoliti nobena podpora, ker je donesek dotičnih posestnikov jako majhen, in se ne ve, kako bi se poravnali drugi stroški. Tudi oi nobenega podvzetnika in bi morala dotične stavbe dežela sama izvršiti. Razun tega še posestniki na nasprotnem bregu nameravani vravnavi oporekajo, in je treba še le počakati, kako se bo de dotična pravda rešila.

Zarad zastankov deželnega zaklada pri izdelavi ceste Hajka-Dobhče v okraji črnomaljskem se naloži deželnemu odboru, da naj preiskuje in prihodnjemu deželnemu zboru poroča, kako naj cestni odbor črnomaljski vračuje za omenjeno cesto mu dovoljenih 3300 glđ. in koliko naj se od te svote odmeni za podporo. — Prošnja občine Staritz pri Poljanah in drugih tamošnjih občin za napravo mostu čez Kolpo pri Kotu-Blaževcih se odbije, ker se je s hrvatsko vlado že dogadala pogodba, da se napravi most čez Kolpo pri Vinici. — Prošnja občine Kresnice za vrstenje ceste od Slapnic do Lutije med okrajne ceste se izroči deželnemu odboru, da potrebno poizve, in prihodnjemu deželnemu zboru o tem poroča.

Za tem je bila ob 12. uri tajna seja, v kateri se je obravnavala pravda med deželo in najemniki vžitinskega davka, ki so za prejšnja leta drželi dolžni doklade na vžitinski davek za deželni in zemljišno-odvezni zaklad. Najemniki so pripravljani se z deželo pogoditi in obetajo 6000 glđ., deželni odbor je nasvetoval 10.000 glđ. Da se finančni odsek o tem posvetuje, prestala je seja za nekoliko časa; ko se je zopet pričela, je finančni odsek predlagal, naj se vzame 6000 glđ. pa 3letne obresti, tedaj skupaj 7000 glđ. in naj se na to deželni odbor pooblasti, da dotično pogodbo z g. Hočevanjem sklene. Ta nasvet se sprejme brez ugovora. Dotični zapisnik se odobri, in tajna seja ob 1. uri popoldne sklene.

Deželni glavar za tem napové nadaljevanje javne seje, ki jo pa po nasvetu barona Apfaltrerna zopet sklene, da ne bi bilo treba v dveh sejah govoriti o proračunu normalnega šolskega zaklada. Prihodnja seja je danes ob 10. uri.

Politični pregled.

V Ljubljani 25. septembra.

AVSTRIJSKE DEŽELE.

iz Budapešte. Svetli cesar so prišli 23. t. m. iz Göllöde v Budapešto, ter so sprejeli predsednika ministerstva pl. Tiso. Minister Kalay je bil sprejet ob 2 popoldne. Grof Kalnoky je tudi poročal pred cesarjem. Prišli so tudi ministerski predsednik grof Taaffe, minister Dunajevski in grof Bylandt-Rheidt, ker popoldne ob 5 je bilo skupno ministersko posvetovanje.

Cesar so imenovali vodjo deželne vlade v Šieziji markisa Oliviera de Bacquehem za deželnega predsednika te dežele.

Deželni šolski svet na Marškem je v seji 18. t. m. sklenil: dvojezično šole, ki so imele dosihmal le nemške šolske nadzornike, naj dobe po razmeri prebivalstva češke nadzornike; v dveh krajih, kjer so Nemci v večini, nastavita se Nemci. Nasvet za nadzornike se popolni s tem, da se nasvetujejo po trije nadzorniki, kjer pa ni treh sposobnih, nasvetujeta se samo po dva za nadzornike. Brno, ki je imelo za nadzornika šolskega svetovalca dr. Jožefa Parthe, ravnatelja nemški gimnaziji dobi sedaj za tri češke šole svojega nadzornika.

V doslednosti so dobile tudi nemške šole v Perovem svojega nadzornika. Oba ta dva nadzornika sta v okrajnem šolskem svetu s pravico glasovanja. — Vidi se, da se marski deželni šolski svet prizadeva, nemško gospodarjenje po šolah vsaj nekoliko omejiti.

Iz Lvova. Na vladino prizadevanje se bodo rusinsko semenišče popolnoma preosnovalo. Nadzorovala bosta dva namestna rektorja. V sled tega se je odpovedal rektor. Metropolit Sembratovič bode imel na leto 16000 gl. pokojnine, kolikor je namenjeno grško-katoliškimi kardinalom.

Izvirni dopisi.

V Ljubljani. (O Kamniški šoli.) Ko čitaje slovenske liste najdem, da se je letos zopet veliko učencev oglasilo za gimnazijo, pride mi na misel Kamniška šola, ki je visokoučenemu g. Simi in g. Pirkarju tru v peti. Grém in poizvem, da se jih je letos oglasilo iz te šole 7 za gimnazijo in 1 za realko in da so vsi pri sprejemni skušnji dobro prestali, eden bil je zaradi znanja še celo pohvaljen. In naj bi se jih bilo več oglasilo, upamo, da bili bi enako dobro prestali. Iz tega je razvidno, da je šola ondi dobra ter spolnuje svojo nalogo, kakor je najdel tudi visokoblagorodni g. deželni predsednik in vsak drugi nepristranski človek; le gg. Simi in Pirkarji ne gré v glavo, kako bi bilo možno uspešno podučevati, če je kedo duhovnik, celo pa še redovnik, naroden in značajan, dasiravno ima za saboj 8 srednjih šol in bogoslovske študije.

Zanimivo bi bilo pozvediti, ali so sprejemne skušnje tudi tako dobro prestali iz šol, ki jih je g. Pirker stavil v izgled in kazal s prstom nanje: Kako da na pr. v Loki, Postojni itd. otrokom nemško gre, da se mora nemčurško srce kar veselja tresti. Se vé, taki zgledi so Kamniške gg. učitelje kaj malo mikali, ker sami vejo, koliko se sme postavno tirjati in da ljudskim šolam ni namen germanizacija, ampak odgoja in omika, ki se le na podlagi materialščine zamore doseči, kar očividno kaže ravno sprejemna skušnja.

Ker tedaj ta dva (et consortes) vidita, da se Kamniški učitelji ne dajo tako strahovati kakor kje drugod — od tod njih srd. — Kakor je viditi je Simova jeza zadela še dva druga značajna in vria učitelja v Krašni in Ihanu kjer je služba razpisana, da bi tako pršla ob kruh ali vsaj iz Kamniškega okraja, da bi ob priliki volitev za okrajni šolski svet imel večinoma le svoje privržence, ki bi zopet za njegove (Simatove) prijatelje glasovali. Ihanškemu g. učitelju se šteje nek med drugim tudi v velik greh to, ker šolsko kroniko piše slovenski in ne nemški.

Jako potrebna in koristna bi bila v resnici naredba, kakor je že shod slov. učiteljev sprožil, naj se pri vsaki šoli vpelje knjiga, kamor ima nadzornik vpricho učitelja zapisati pomanjljivosti, ki jih je morda na dotični šoli opazil. Ker sicer je učitelj izdan na milost ali nemilost nadzornika. V g. Simo pa že itak nimamo nobenega zaupanja več, zakaj ako je o Kamniški šoli vsakemu pripovedoval, kdor ga je le hotel poslušati, kako slaba da je (da ne omenjam vradnih poročil njegovih), dasiravno „fakta“ nasprotno kažejo, potem naj nam bo dovoljeno, da smo tudi o drugih šolah drugačnega mnenja kakor g. Sima. Zakaj dokler se g. Sima ne more pred svetom opravičiti na tisto pismo v „Slov. Narodu“, ki je bilo letos tudi v Dunajskem „Vaterlandu“ omenjeno,

tako dolgo ne moremo nikakega zaupanja imeti do njega. Res žalostno, da se tako veljavna in važna služba pusti v rokah takega človeka.

Iz Novomesta, 21. septembra. (Iz pred porotnih sodnij). Zadnji teden v petek in soboto je bila pri tukajšnji okrožni sodnji burna obravnava pred porotniki. Pod predsednikom porotne sodnije prčela se je v petek ob 9. uri pred poldne. Zatožba drž. pravdnika se je glasila: Marija Stalzer in njen mož Matija Stalzer sta 15. februarja 1882 med 2. in 3. uro popoldan zanetila poslopje posestnice Alojzije Jonke št. 4 v vasi Altfrisah blizu Koprivnika na Kočevskem.

Zatoženec tekave v omenjeni vasi, in njega žena sta živela že 26 let s h šo Alojzije Jonke v vednem prepiru in sovraštvu in sicer zbog tega, ker je pokojni Jonke kupil celo posestva tega Matija Stalzerja na exekutivni dražbi. In to že tega blizu 26 let. Od tačas so se vedno pisano gledali, in kakor so svetdoki pričali, katerih ni bilo nič manj ko 28, je ta zatoženec večkrat očitno žugal hiši Jonketovi. Da bi bil on hudodelstvo doprinesel, to je na vso moč tajil, dasi so priče tako jasno spričale, da je on v zvezi s svojo ženo to storil. Le to je obstal, da je pred par leti svojemu sosedu We s-u blizu 12 vozov drv požgal, ki so bila v gozdu pripravljena. Lastnik teh drv je pa še le zdaj po požaru v Altfrisah to zvedel, ko je hudodelec pred nekom rekel: Tako se še nisem nikoli potil in trudil, ko ova noč, ko sem Weissove drva spalil, pa še zdaj ne ve, kdo mu je to storil. Tedaj je verjetno, da je tudi on vas zažgal. Naj boljši dokaz tega je, da je tekel od lope Alojzije Jonke proti svoji koči, kakor je neka priča povedala, ki ga je vidila. Rekla je tudi, da se še ozri ni, ko je ona na pomagaje upila. Pa vse to je hotel na otroke zvreči.

Pričela se je glavna obravnava. Državni pravdnik našteva in pojasnuje hudodelstva v krepkem prepričevalnem govoru, ki je trpel blizu 3/4 ure. Za tem se oglasi zagovornik, in da si je dolgo govoril, ni nič drugega povedal, kakor da je hudodelstvo v nekoliko lepši podobi pokazal. Porotniki so po dolgem posvetovanju sedem vprašanj potrdili in enega zanikali. Predsednik bere obsodbo. Zatoženca sta kriva hudodelstva potikanja ognja, ter zapadeta kazni in sicer Marija Stalcer 12 let težke ječe poostrene s postom na 2 mesca. Matija Stalcer 16 let poostrene s postom na 2 mesca. Škodo imata povrniti, katera znaša 24 tisoč gl. Hudodelstva se res zdaj tako silno množe, ko gobe po dežju. Samo pri tukajšnji okrožni sodnji je 55 požgalcev naznanjenih.

Tukajšnji plemeniti župan se je županstvu pred kratkem odpovedal. Vzroki so menda oni, ki so bili v „Laibacheri“ brati. Vsaj je pa že tudi čas, da tudi v Novemestu postane slovensko tudi na „rotovžu“. Upamo, da se bo tudi to doseglo v prihodnje.

Iz Zagreba, 20. septembra. Vseučiliški profesor in rektor magnifik za to leto g. dr. F. Suk imenovan tudi prvi prisednik nadbiskupnega duhovnega stola. — Dne 19. t. m. obhaja preč. g. Juraj Križanič svojo devetdesetletnico, dokaj zdrav duhom i telom, starostav kapitelju in med svečeniki nadškofije Zagrebske. — V Djakovar k posvečbi stolne cerkve pojde jih iz Zagreba na stotine. V hrvatskem pavilonu je v Tržaški razstavi cesar v razgovoru o šolah obrtnijskih spregovoril: To je prav, ustanovite le kaj več obrtnih šol, kajti teh nam je treba. V gimnaziji gre že tako preveč mladeži, a premalo je moči za obrtnijo. Cesarjevič si je naročil narodnih

preprog ali tepihov hrvatskih. V bosenskem oddelku je kupila cesarska rodbina za 1200 gl. filigranskih izdelkov.

Domache novice.

V Ljubljani, 26. septembra.

(Mil. knez in škof dr. Janez Krizostom Pogačar) so se včeraj 25. t. m. odpeljali na svojo grajščino Gorenji Grad.

(G. vitezu Schneidu) poslal je včeraj narodni klub pismo, v katerem ga po dogovoru z veljavnimi volilci prosi, naj svojega poslanstva za državni zbor še ne odloži.

(„Sokol“) je dobil v petek iz Trsta vladno naznanilo, da se ne sme z zastavo vdeležiti svečanosti delavskega društva tržaškega. V sled tega se je udom razposlalo vabilo, naj pridejo v svoji obleki s sokolovskim znamenjam na prsih. Popoldne se je sicer govorilo, da je prišel nov telegram iz Trsta, da smejo priti z zastavo in v sokolovski obleki, in samo v Trst ne bodo smeli skupno marširati, pa ne vemo, je li to istinito ali ne. Zagrebški Sokol se je pa v soboto peljal v Trst z zastavo in svoji društveni noši.

(Interpelacija zaradi Schulvereina) je silno zbolela veliko-nemško svojat. Posebno se nad njo huduje „Deutsche Zeitung“ ter ščava, kolikor more. Čudno se ji zdi, da naši nemčurji molče, ter jim pogum daje, naj grdoglede Slovence, ki si drznejo dotakniti se nemškega Schulvereina. Rada bi videla, da bi se vnel o tej interpelaciji kak razgovor v deželnem zboru, ter v tej svoji nadi napoveduje, da se bo to res tudi zgodilo. Nam bi bilo to jako lubo, ker bi imeli naši poslanci potem priliko pojasniti in na dan spraviti še marsikako reč, ki se v interpelaciji ni omenila. To tudi naši nemškutarji dobro vedo, zato se bodo gotovo skrbno ogibali sprožiti kak razgovor. Tudi njihovi listič silno pohlevno omenja interpelacije; se sicer huduje, da je to denunciacija, tartuferijska, abotnost in zvijajne resnice, pa ne ene reči ne omenja, s katero bi zamogel dokazati svojo prdržno trditve. Samo iz tistega stavka se nekoliko ponorčuje, kjer je govorenje o prepovedi posebnega podučevanja za učitelje. Nam taka prepoved pač ni po volji, ker ne vemo, zakaj bi bil učiteljem prepovedan postranski zaslužek, od kterega nekteri vradniki več dobivajo kakor od svojih rednih opravkov, pa liberalna gospoda je bila ta paragraf skovala, da bi bila učitelje odpravila od mežsarstva in orgljanja, in ta paragraf dozda j pri nas še ni bil preklican in ima toraj postavno veljavo. Kar nemčurški listič blebeta o tolarjih in cekinih, ki jih g. K. jemlje za maše, je tako bedasto, da more le kratkoumi „Wochenblatt“ kaj takega čenčati. Ali koliko tolarjev in cekinov ste mu že prinesli za maše, da morete trditi, da slab zgled daje učiteljem.

(Preiskava.) Iz Kočevja se tukajšnjemu vstavovernemu lističu naznanja, da so bili kočevski učitelji, dijaki in pripravniki 3. t. m. v tamošnji pivarni napravili počitensko veselico, ktere se je vdeležil tudi g. šolski nadzornik Linhart. Napivalo se je se ve da tudi načelniku nemškega Schulvereina dr. Weirtofu. Kočevska banda je pri napitnici na učitelje in dijake igrala nemške pesmi. So morda kočevski veliki nemci pri tej priliki tudi svojo kočevsko himno tako glasno in demonstrativno prepevali, da je bila reč naznanjena c. kr. deželnemu predsedništvu in zaukazana preiskava? Kakor se nam iz Kočevja poroča, bil je zaradi omenjene od gimnazijskega profesorja

Obergfölla zložene himne, ki Slovence imenuje „Wichte“, zaslišan gimnazijski vodja Knapp, ki je to pesem hektografirano razširil med učenci ljudske šole; dalje katehet, ki jo je bil učencem konfisciral, pa neki ljudski učitelj, ki jo je dal neki pisati na šolsko tablo. Nam je bila reč že zdavnej znana, pa je ne bi bili omenjali, ko bi ne bila dala vzroka prej omenjeni preiskavi, vsled ktere pa ne more več skrita ostati. Za šolstvo v Kočevji pa ne bode škodovalo, ako malo trji primejo tamošnje jugendbildnerje ali odgojitelje mladine.

(Križev pot za cerkev presv. Srca Jezusovega) 14. štacijon, izdelan v zavodu „Meyer et Müller Hofkunstanstalt“ v Mnihovem (cena 118 gld.) je videti v katoliški bukvarni. Podobe niso slikane, ampak plastične, to je iz trde tvarine izobrazeni kipi. V resnici so podobe prav lepe in mojstersko delo, vredne da se pogledajo.

(700letnica.) Danes je minulo ravno 700 let, kar je bil rojen veliki sv. Frančišek, začetnik treh redov. Da bi se spomin rojstva tega posebnega ljubljence Jezusovega vredno slavil, obhajale se bodo po želji prečastitega generalnega ministra frančiškanskega po vseh treh redov slovesne tridnevne, in sicer 2. 3. in 4. oktobra. Sv. Oče papež Leon XIII. sami zvest otrok sv. Frančiška in poseben častilec njegov, so za te tridnevne dovolili razne odpustke in privilegije. Brale se bodo vse tri dni maše od sv. Frančiška. Kedorkoli se bo skesano spovedal in sv. obhajilo prejel, ter skozi vse tri dni obiskoval frančiškansko cerkev in molil po namenu papeževem, zadobil bo popolnoma odpustek, ki se more tudi dušam v vicah nakloniti. — Popolnoma odpustek pa zadobijo tudi vsi, ki v praznik sv. Frančiška (4. okt.) po opravljeni spovedi sv. Rešnje Telo prejmejo ter le ta dan redovno cerkev obiščejo in tam po namenu sv. Očeta molijo. — Kdor frančiškansko cerkev obišče vse tri dni in ondi moli po imenovanem namenu, zadobi vsak dan enkrat nepopolnoma odpustek 7 let. — V tukajšnji frančiškanski cerkvi se bo ta tridnevna po sledečem redu obhajala: Vsak dan bo po tihi sv. maši ob 1/2 5. uri pridiga in po pridigi slovesna sv. maša z izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom. Med slovesno sv. mašo bo tudi tih maša pri stranskem altarju. — V pondeljek in torek bo tudi ob 10. uri slovesna sv. maša, v sredo, v praznik sv. Frančiška pa ob 9. uri. — Popoludne ob 5. uri bo vse tri dni pridiga in potem litanijske. Zadnji dan bo po litanijah zahvalna pesem.

(Vabilo.) Pouk v petji za gospodične in gospode v čitalnici se prične 1. oktobra. Za gospode bo pevska šola vsak ponedeljek in vsako sredo ob 8. uri zvečer, za gospodične pa vsak četrtek ob 7. uri zvečer. Pevske vaje za moški zbor so, kakor dosedaj, ob torkih in petkih vselej točno od 8. do 9. ure. Kdor hoče pevsko šolo obiskati, ali pa vstopiti v pevski zbor, naj to stori v omenjenih dneh in urah v čitalnični pevski sobi v 1. nadstropji. K obilni udeležbi vabi Čitalnični odbor.

(V hranilnični zastavljavnici) bodo v četrtek po javni dražbi prodajali meseca julija l. 1881 zastavljene, pa dozdej še ne rešene in tudi ne prepisane reči.

(Slovensko učiteljsko društvo.) (Konec.)

Učitelji na kmetijskem tečaju v Slapu zbrani nasvetujejo, naj bi se peti cija do dež. odbora za predplače učiteljem na deželi ponovila in krepko utemeljila; naj bi se delalo na to, da bi se po vseh ljudskih šolah vpeljal poseben zapisnik, v kateri naj bi okrajni in deželni šolski

nadzorniki v priliki nadzorovanje zapisovali svoje opazke in konečno naj se kmalu v primernem času skliče v Ljubljano izredni občni zbor vseh slovenskih učiteljev. — Konečno je učitelj g. Friderik Anžlovar iz Kubeda v Istri v imenu slovenskega učiteljskega društva v Koprav prav toplo pozdravil slov. učiteljsko društvo v Ljubljani.

V odbor so bili sledeči gg. izvoljeni: Fr. Anžlovar iz Kubeda, Anton Brezovnik iz Vojnika na Štajarskem; France Govekar z Iga (tajnik); Blaž Kuhar iz Polja, Andrej Praprotnik iz Ljubljane (predsednik), Jakob Predika, glavni učitelj na učiteljski v Ljubljani (podpredsednik), France Paplar nadučitelj v Borovnici; Ivan Tomšič iz Ljubljane (blagajnik), Andrej Žumer učitelj II. m. šole v Ljubljani. Zbor je trajal do 1/2 2 popoludne.

Učitelji hočejo tedaj biti narodni, a postopanje vlade oziroma svojih poslancev odobrujejo le toliko, kolikor se strinja z njih nazori o šolstvu, stoje sicer v slovenskem taboru, a konservativno politiko slovenskega naroda le pod pogoji odobrujejo, in z enim očesom gledajo v tabor svojih nemških kolegov. Kaj jim je prav za prav pri srci, je nekako bolj sramežljivo napovedal g. Brezovnik, a vendar tako glasno, da ga vsak lahko sliši, kdor ima ušesa za to. Liberalizem je že mnogo, mnogo pokvaril med učitelji, in sedaj ga hočejo še vvaževati iz Štajarskega, kakor da bi ga tukaj ne bilo zadosti. Osemletna šolska dolžnost, o kateri se je toliko govorilo pri tem zboru, je le bojni klic, za katerim liberalna stranka, rečimo tudi liberalci med učitelji, zakrivajo svojo pravo mnenje, a sedaj si ne upajo na dan z njim, sedaj, ko vidijo, da ni javnega razpora med tako zvanimi starimi in mladimi Slovenci, in da oboji sedaj zagovarjajo konservativno politiko sedanje vlade.

(C. k. družba kmetijska kranjska) bode v Ljubljani 7. oktobra t. l. ob 9. uri popoludne na dvorišču gostilnice „zum baierichen Hof“ na Dunajski cesti kakih 5 bikov in 5 telic, štajarskega Muriškega (sivega) plemena po očitni dražbi domačim živinorejcem pod navadnimi pogoji prodajala. Vabljeni so tedaj živinorejci se te dražbe obilno udeležiti.

(Sava) je vsled vednega deževja silno narastla, ter je pri Gameljnah odnesla veliko zemlje, dreves itd. Tudi na Štajerski strani pa na Hrvatem je napravila veliko škode, ter pod Zagrebom že izstopila čez svoje obrežje.

Razne reči.

— Duhovske premembe v ljublj. škofiji: Preč. g. Matija Erjavec je postal dekan Vipavski in knezoškofijski sovétnik; g. Matija Zarnik je bil 22. t. m. vstanovljen za župnika v Srednjivasi v Bohinju. Preč. g. Anton Zupančič profesor pastirstva je imenovan konzistorijalni svetovalec. Preč. kanonik; Andrej Zamejic ostane izpraševalec iz verozakona v dotični komisiji za mestne in ljudske šole do 1885; kanonika preč. gg. Frid. pl. Premerstein in Andr. Zamejic sta postavljena pregledovalca cerkvenih računov pri škofijstvu. — G. France Kadunec je postal namestnik v Dragi, g. Janez Hladnik kurat v Gočah: gg. Gregor Šlibar kaplan v Šmartinu pri Kranju, Fr. Mekinec v Dobu, Gothard Rot v Cerknici, Janez Lavrenčič v Logatcu, Peter Berčič v Kočevji, in Fr. Dolinar v Polhovem Gradcu. — V bogoslovno semenišče so sprejeti gg. Jos. Kos iz J. Mihela pri Novomestu, Jos. Kramarič z Radovice, Jan. Pavlič iz Kranja, Fr. Šušteršič z Ginec pri Ljubljani; pogojno,

da dovršijo zrelotno preskušnjo, Jur. Dolžan s Križev pri Tržiču, Ant. Mali iz Spodnjega Tuhinja, Gust. Šifrar iz Ljubljane in Karl Zavadnik iz Žužemberka. — V Alojznico je sprejet tudi Jos. Vintar iz Prečine v V. gimn. razred. — Umrl je 16. t. m. g. Lor. Poženel, kurat v Vrabčah. — Grad ali Bled dobí preč. g. Jos. Razboršek, župnik Brdski.

V lavantinsko semenišče je bilo sprejetih letos 12 gospodov prvoletnikov, dva graška gg. bogoslovca pa sta stopila v drugo leto.

— Na celjsko gimnazijo pride za profesorja dr. Karl Kreipner, dozdej suplent v Gradcu, profesor Alfred Hedrich pa gre iz Celja na prvo državno gimnazijo v Gradec.

— Deželna postava štajarska, ki dovoljuje občinam za prejem v občinsko zvezo pobirati tako do 40 gld. in pasji davek do 4 gld., je dobila najvišje potrjenje.

— Nesreča na železnici. Namešan vlak, ki odhaja ob 1. uri 54 minutah iz Oseka je bil nesrečen na Dravskem mostu poleg Oseka. Mašina in prednji tovorni vozovi so se prekucnili v Dravo, in tudi bližnje vozove za ljudi s sabo potegnili, peljali so se na njih husarji na odpust, 15 jih pogrešajo, 30 je ranjenih. Voda je stala 4 metre više kakor navadno.

Javne dražbe.

29. sept. 1. eks. drž. pos. Janeza in Jožefa Grahora iz Smrja 298 gld. 73 1/2 kr. Bistrica. Zopet. dražba pos. Janeza iz Tomenje 1450 gl. Bistrica. 3. eks. drž. pos. Jožefa Mešnaršič iz Bistrice. 3. eks. drž. pos. Marko Zdravljivič iz Gabrovo št. 41. — 1297 gld. Metlika. — 3. eksekutivna dražba posstvae Antona Mršnik iz Smrja. Bistrica. 3. eks. drž. zemljišča Urb. št. 27/I pod Strainah 986 gl. 20 kr. Bistrica. 3. eks. drž. pos. Andreja Sadu iz Krežaka št. 81. Bistrica. 1. eks. drž. pos. Janeza in Joža Čuček iz Knežaka 187 gl. 32 kr. Bistrica. 1. eks. drž. pos. Franceta Krašovic iz Smrja. Bistrica. Zopet. dražba za pos. Franceta Lilek iz Černomelj — Černomelj. 1. eks. drž. pos. Matija Lauter iz Ševlje 180. gl. Loka. 3. eks. drž. pos. Antona Celigoj iz Parja 8. Bistrica.

Telegrafične denarne cene 25. septembra.

Papirna renta 76 80 — Srebrna renta 77 40 — Zlata renta 95 65 — 1860letno državno posojilo 130. — Kreditne akcije 320 90 — London 119.20 — Ces. kr. ostini 6.64 — 20-frankov 9.45 1/2.

Št. 14465.

Zahvala.

Visokorodni gospod deželni glavar kranjski Gustav grof Thurn-Valsassina mi je izročil sto forintov za tukajšnji mestni ubožni zaklad.

Prijetna dolžnost mi je, da z izrazom najtoplejše zahvale objavljam to velikodušno darilo.

V Ljubljani 25. dan septembra 1882.

Župan: Grasselli.

Glejte in čudite se!

Le prepričati se je treba o resnici.

Viditi je samo do petka.

Na velikem trgu h. št. 9.

Velikan Goliath.

France Winkelmeier iz Mattinghofen na Gorenjem-Avstrijskem, je še le 20 let star, 7 čevljev 4 palce visok. Naj večji mož gre mu lahko pod pasduho.

Ta mladi človek je uže imel čast predstavljati se visoki in najvišji gospodi a predstavljati se je mogel tudi kraljevi obitelji Virtemberški; velika kneginja Vera, ki je bila navzoča, je vskliknila: V resnici, svoje življenje nisem videla takega velikana.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.